

MELLEM NATIONALISME OG FØDERALISME

En selvmodsigelse hos Steiner? På den ene side kritiserede Rudolf Steiner nationalstaten og i det mindste visse udtryk for "folkenes selvbestemmelse". På den anden side erklærede han i sin bog 'Grundtræk af en erkendelsesteori': *"Man mener at kunne indrette alle folkeslags forfatninger efter en bestemt skabelon. Men et folks forfatning er ikke andet end dets individuelle karakter, som er lagt ind i fast bestemte lovformer. Den, som vil afstikke den retning, hvori en bestemt aktivitet hos et folk skal bevæge sig, må ikke påtvinge det noget ydre: han må simpelthen udtale, hvad der ligger ubevidst i folkekarakteren."*

Hvordan harmonerer de to budskaber med hinanden, særligt med hensyn til de stadig kraftigere magtcentraliseringer (såsom EU) samt behovet for mellemfolkeligt samvirke?

STUDIEBIDRAG

Af Magnus Falko. Udgivet 21. september 2015. Opdateret og udvidet 28. oktober 2017.

Skriptet er tænkt som et bidrag til læserens egne studier af emnet. Emnet er et af de fænomener, hvor det, vi fokuserer på, nemt får os til at "se" det iagttagede objekt forskelligt fra en given anden iagttager. Den, der bedømmer ud fra udeladelse af enkeltdele og læggen ensidig vægt på andre dele, kan ikke komme til noget antroposofisk meningsfuldt resultat. Derfor forbeholder jeg mig retten til udelukkende at inkludere mig på eventuel debat med de, der har læst og forholdt sig aktivt til studiebidraget i dets helhed.

KAPITLER:

- 1: BASALE BEGREBER I STUDIEBIDRAGET
- 2: PÅ DEN ENE SIDE
- 3: PÅ DEN ANDEN SIDE
- 4: ER DET EGENTLIG SELVMODSIGELSE?
  - 4.1: FOLKESJÆLE, ÆRKEENGLE OG GEOGRAFIENS ÅNDSVÆSENER
  - 4.2: 'SELVBESTEMMELSE' BUNDET OP PÅ ENHEDSFORMEN
- 5: FOR TIDLIG FØDERALISME VIL BLIVE TYRANNI
- 6: STEINER-KRITIK AF FØDERALISME?
  - 6.1: 'GRUNDTRÆK AF EN ERKENDELSESTEORI' – ET EKSEMPEL?
  - 6.2: 'SELVBESTEMMELSE' BUNDET OP PÅ ENHEDSFORMEN
- 7: STEINER OM "SALAMI-TAKTIKKENS" UKRISTELIGHED
  - 7.1: EU'S TRANSATLANTISKE TRÅDE SOM EKSEMPEL
  - 7.2: DER ER TRODS ALT NOGLE, DER VOVER AT SIGE DET HØJT

Studiebidraget kan ses som et supplement til det antroposofiske studiebidrag 'Nationalitet, individ og EU': <https://falko.nu/rs-nateu.html> ... Har læseren adgang til Nyhedsbladet for Antroposofisk Selskab Danmark, nr. 3, 2008, anbefales også artiklen 'Tidsånden og folkeslagene', side 1-4, af svenske Hans Mändl, oprindeligt bragt i bladet Antropos, 3/1960. Mändl belyser nationalstaten, folkesjæle, 'national selvbestemmelsesret', m.v.

Kapitel 1: BASALE BEGREBER I STUDIEBIDRAGET

- **Nationalstat:** I studiebidraget her benyttes ordet *nationalstat*, som betyder, at det pågældende statsapparat knyttes mere eller mindre ensidigt til ét bestemt folk. Det bør for en ordens skyld nævnes, at begrebet i dag ikke er så entydigt som på Steiners tid, læs gerne disse beskrivelser:

<http://samfundsfag2011.wikispaces.com/Nation+og+nationalstat>

og

https://da.wikipedia.org/wiki/Stat#Stater_og_folk .E2.80.93 **nationalstater**

- **Enhedsstat:** Den simple beskrivelse er, at enhedsstaten blander sig i snart sagt alle samfunds- og livsområder. EU har efterhånden en så bred og ofte så dybtgående magt og indflydelse, at man i dette lys med god ret kan kalde EU for en enhedsstat, der blot har en større geografisk skala end de nationale enhedsstater. Nærmere definitioner samt omtaler/begrebsanvendelser:

<http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=enhedsstat> og

<https://da.glosbe.com/da/en/enhedsstat>

- **Føderalstat (forbundsstat):** En føderalstat er en stat, som består af flere delstater med et vist selvstyre, men med en fælles regering og fælles statsoverhoved. EU er ikke en føderalstat, men nærmer sig i følgende betydning føderalstaten mere og mere:

Efter definitionen hos den nordamerikanske statsmand Alexander Hamilton (1755-1804) og post-borgerkrigens USA påkræver en forbundsstat et organiserende centrum. Det kan man ikke formelt sige, at EU har – til gengæld har EU et dikterende centrum. EU's *forordninger* har direkte lovkraft, *direktiverne* rummer større frihed til, *hvordan* diktatet skal implementeres (indarbejdes), men implementeres skal de.

En tysk undersøgelse har vist, at over 80 % af den tyske lovgivning er påvirket af EU, EU-Parlamentets Informationskontor i København skrev før det seneste EU-parlamentsvalg i 2014, at over halvdelen af danske love er påvirket af EU. Kommunernes Landsforening (KL) har lavet analyser, der viser, at cirka halvdelen af alle

dagsordenspunkter på kommunernes møder er påvirket af EU. Tallene ligger på niveau med, hvad Danske Regioner er nået frem til, at EU fylder på de regionale dagsordener. I Sverige har landets kommuner og Landsting nået frem til, at cirka 60 % af alt, der behandles kommunalt og regionalt, er påvirket af EU.

– Tallene fra KL:

http://www.kl.dk/ImageVault/Images/id_51127/scope_0/ImageVaultHandler.aspx (se fx side 2) samt <http://www.kl.dk/Momentum/momentum2014-10-1-id155492/>

EU-Parlamentet kan stille ændringsforslag på ikke alle, men mange, lovforslag og har meget begrænsede initiativmuligheder. I modsætning til de nationale enhedsstater fastlægger en forbundsstat ikke de politisk-administrative niveauer (fx regioner, amter og kommuner), men EU er en centralmagt, hvor den ikke-folkevalgte Kommission har den altovervejende initiativret, og hvor magten siver ned igennem de politisk-administrative niveauer, der nu engang måtte være i det enkelte medlemsland. Disse niveauer kan variere fra land til land, men følge EU-loven skal de ikke desto mindre. Så dét, at EU ikke bestemmer selve niveauernes institutionelle udformninger, er derfor reelt underordnet. Det er hermed også ret underordnet, at EU ikke formelt er en føderalstat.

Alle EU-lande har som i føderalstater "et vist selvstyre", men hvad de nationale niveauer konkret selv må bestemme, er i stort omfang op til EU's centralmagt, og deri er i praksis ligheden med forbundsstatens magt over delstaterne. EU-traktaten er ikke uden "gummiparagraffer", gennem hvilke der kan overføres magt til EU uden traktatændring. Ifølge EU-traktaten og erfaringen har EU tillige en domstolsindflydelse, der kan virke til beslutningsmæssig fordel for nogle gange medlemslandene, andre gange centralmagten. Desuden kan det nævnes, at EU *har* udøvet en delvis, men meget mærkbar, indflydelse på udformningen af medlemslandenes politisk-administrative niveauer, nemlig med den regionalisering, der kom i forbindelse med Maastricht-traktaten.

Måske vil nogen indvende til ovenstående, at EU har et såkaldt 'nærhedsprincip', der skal sikre, at EU's beslutninger træffes så "nært" på borgerne som muligt. Der er tale om et katolsk princip, som reelt lader op til EU-systemet, *hvad* der skal være "nært eller fjert". Jeg anbefaler at læse om princippet i kapitel 6.6 i mit antroposofiske studiebidrag 'EU: Romerriget opdateret?' del 2:2; <https://falko.nu/rs-rom.html>

Sluttelig ser vi EU's statskendetræk i "bevidsthedsagenter" såsom EU-flaget, EU-dagen (9. maj), fælles motto, fælles møntfod, EU-pas, EU-nummerplader, EU-kørekort, fælles hymne, "EU-borgerskab" og en ydre grænse via Schengen-aftalen. Danmark har som følge af befolkningens Nej til Maastricht-traktaten i 1992 opnået undtagelse, oftest kaldet "forbehold", fra den fælles møntfod (euro) og EU-borgerskabet. Euro-nejet er blevet kompromitteret flere gange, blandt andet via Finanspagten og 'det europæiske semester', og med EU-borgerskabet er vi i praksis også blevet snydt, fx ved EU-rettens forrang (se kapitel 3) og det forhold, at der på danskernes pas nu står 'DEN EUROPÆISKE UNION', i øvrigt stående *over* 'DANMARK'.

• **Trefoldighed:** Trefoldigheden i den sociale organisme er sociale tanker af Rudolf Steiner og handler meget kort fortalt om, at:

#1: den politisk-retlige sfære,

#2: den åndelige-kulturelle sfære

#3: den økonomiske sfære

må kunne bestemmes/forvaltes hver for sig. Herved menes også, at der er lighed for lov og ret, og at retslivet må udformes på demokratisk vis. Egentlig er der aldrig fundet en tilfredsstillende dansk oversættelse af Rudolf Steiners tyske betegnelse 'Dreigliederung'. Betegnelserne den 'treleddede' eller 'trefoldige' sociale organisme kommer det i nogles øjne (blandt andre mine) nærmere end den i Danmark og efterhånden Norden mest udbredte oversættelse: 'tregrenede'. Læs gerne mere om trefoldighed: <https://falko.nu/rs-3.html>

Typisk for enhedsstaten er som nævnt, at den oftest breder sig over talrige livsområder, også dem, som statsapparatet efter den antroposofiske trefoldighedstanke bør blande sig udenom, og her er EU bevisligt ingen undtagelse – blandt andet har EU-systemet udøvet megen indflydelse på medlemslandenes undervisningssektor, og EU har også blandet sig i kirkepolitikken, selv om det ellers lyder officielt, at EU ikke har kompetence på dette politikområde. Læs eventuelt mere om begge dele i kapitlerne 6.3, 6.7 og 6.9 i 'EU: Romerriget opdateret?' del 2:2.

- **Ahriman** er ifølge antroposofien et åndsvæsen og den store benægter af, at der eksisterer ånd; "alt er stof!" Ahriman er fristeren udefra, Lucifer er fristeren indefra. Lucifer står modsat Ahriman og vil så at sige det åndelige, men på en sådan måde, at individet ikke er frit. Kristus kan virke gennem den enkeltes jeg og er balancepunktet mellem Ahriman og Lucifer. De kan ikke og skal ikke fornægtes, men afbalanceres.
- **Efteratlantiske kulturepoker:** Vi befinder os i øjeblikket i det, antroposofien kalder for den femte efteratlantiske kulturepoke (år 1413-3573). Der vil i alt komme syv sådanne epoker.
- **"GA"** står for det tyske ord Gesamtausgabe, altså udgave/nummer i samlingen af (her) Rudolf Steiners værker. Det efterfølgende tal er det nummer, som værket specifikt har heri.
- **Fremhævelser** med *fed skrift* i citater er mine fremhævelser af originale ord i citatet selv. Det er altså ikke indsatte ord.

Kapitel 2: PÅ DEN ENE SIDE

På den ene side kritiserede Rudolf Steiner ofte nationalstatsformen, fordi nationalstater binder statsapparatet til ét bestemt folkeslag, eventuelt med minoriteter, der kan være *heldige* at få ordentlige vilkår. Staten knyttes til ét bestemt blod, kan vi sige. Som nævnt før er dette dog i mange tilfælde mere nuanceret i dag med den øgede multikultur, som er i mange lande, men det bliver nationalstaten efter undertegnede mening ikke i afgørende grad bedre af. Nationalstaten er ahrimansk (materialistisk), fordi den fører

bevidsthederne væk fra den kendsgerning, at vi alle er ånd, og at i den kerne, som ånden er, er der ikke nationalitet.

Den 3. november 1918 i Dornach (GA 185, 9. foredrag) sagde Steiner eksempelvis følgende, som her gengives i en officiel engelsk oversættelse, dels fordi de fleste forstår engelsk, dels for at undgå unødigt mange oversættelsesmæssige mellemlid og deraf risiko for (yderligere) tab af nuancer:

*"Goethe shows quite clearly that he wishes the Christ impulse to penetrate into the inmost recesses of the soul; he wishes to dissociate it from the national impulse, from **the national state**. He wishes to establish a direct relationship between the individual soul and the Christ impulse. This is extremely important for an understanding not only of Goethe, but of Goetheanism."* – Og:

*"For those endowed with insight the present negative reactions to the advance of socialism are simply appalling. Despite its ominous rumblings, despite its noisy claims to recognition, it is evident that socialism, this international movement which is spreading throughout the world, prefigures the future and that what we are now seeing, the creation of all kinds of **national states and petty national states** at the present time, is a retrograde step that inhibits the evolution of mankind. The dictum 'to every nation its **national state**' is a terrible obstacle to an understanding of the fifth post-Atlantean epoch. Where this will end nobody knows; but this is what people are saying! At the same time this outlook is entirely permeated with the backward forces of the Arthurian impulse, with the desire for external organization. The antithesis to this is the Grail quest which is intimately related to Goethean principles and aims at individualism, at autonomy in the domain of ethics and science; it concerns itself especially with the individual and his development and not with groups which have lost their significance today and which must be eliminated by means of international socialism because that is the trend of evolution."*

– Hele foredraget på engelsk:

<http://wn.rsarchive.org/Lectures/GA185/English/RSP1976/19181103p01.html>

Rudolf Steiner flere gange talte for socialisme, men vel at mærke socialisme gennemtrængt af og bevidst baseret på ånd. Det ses eksempelvis af hans sidste sætning ovenfor.

Kapitel 3: PÅ DEN ANDEN SIDE

På den ene side kritiserede Steiner altså nationalstaten. På den anden side sagde han:

"Det er opgaven for videnskaben om folkene og for statsvidenskaben at udforske den måde, hvorpå individualiteten lever sig ud inden for folkets fællesskab. Folkeindividualiteten er denne videnskabs genstand. Denne videnskab skal vise, hvilken form statens organisme må antage, hvis folkeindividualiteten skal komme til udtryk i den. Den forfatning, som et folk giver sig selv, må udvikles ud fra dets inderste væsen. Også her er der ikke ringe vildfarelser i omløb. Man anser

ikke statsvidenskaben for en erfaringsvidenskab. Man mener at kunne indrette alle folkeslags forfatninger efter en bestemt skabelon. Men et folks forfatning er ikke andet end dets individuelle karakter, som er lagt ind i fast bestemte lovformer. Den, som vil afstikke den retning, hvori en bestemt aktivitet hos et folk skal bevæge sig, må ikke påtvinge det noget ydre: han må simpelthen udtale, hvad der ligger ubevidst i folkekarakteren."

– Fra kapitel 18, 'Psykologisk erkendelse' ('Psychologisches Erkennen') i Rudolf Steiners skrevne bog 'Grundtræk af en erkendelsesteori – for Goethes verdensanskuelse med særligt henblik på Schiller' (GA 2), udgivet 1886.

På engelsk (læs i det mindste afsnittet "*It is the task of ethnology and political science to ...*"): http://wn.rsarchive.org/GA/GA0002/English/AP1985/GA002_c18.html

Værket i dets helhed: <http://www.rsarchive.org/Books/GA002/>

På originalsproget tysk: <http://fvn-archiv.net/PDF/GA/GA002/GA002-122.html>

Ovenstående Steiner-citat er klart i modstrid med EU, da medlemslande i stort omfang kan betvinges i strid med retstradition og national lov og kultur, og EU-lov har forrang for national ret. Det sidste står tydeligt i EU-traktaten, og det ses løbende i praksis både i EU-lovgivningen og i flere af EU-domstolens aktivistiske fortolkninger af EU-traktaten. I EU's kuldsejlede forfatningstraktat stod erklæringen om forrangen som en af de første artikler i traktaten. I den let sminkede version, Lissabontraktaten, er erklæringen flyttet ned bagi til 'Erklæringer vedrørende traktatens bestemmelser' og udgør Erklæring 17; 'Erklæring om forrang'. Her er ordlyden mere undseelig, men har præcis lige så stor retsgyldighed, som den havde i Forfatningstraktaten. Se side 364-5 i traktaten: http://www.eu.dk/~media/files/eu/ld_euo_lissabon_16.ashx

Men desuden kunne det se ud, som om citatet i 'Grundtræk af en erkendelsesteori ...' modsiger Steiners egne ord om nationalstaten, fordi citatet tilsyneladende støtter nationalstaten. Spørgsmålet bliver da:

Er der en "lim", der bringer de to synspunkter sammen og gør dem meningsfulde i deres fællesskab?

Kapitel 4: ER DET EGENTLIG SELVMODSIGELSE?

Før man forsøger at undersøge og besvare, om der er en "lim", der forener de to Steiner-synspunkter, må man spørge, om der egentlig nødvendigvis er tale om selvmodsigtelse.

I det første foredrag i den tidligere nævnte foredragsrække GA 185 gav Steiner den 18. oktober 1918 en nuancering til sagen:

"The first thing that strikes us is the national idea, as it is often called – more correctly one should speak of the national impulse. It is not a creation of the individual soul, but is rooted in what we have received from inheritance, in what is already established. What emerges from the

manifold spiritual impulses of Hellenism is something totally different. This national impulse is a rightful claim to something which is already present like a product of nature. As member of a national group man creates nothing of himself; he merely underlines the fact that, in a certain sense, he has developed naturally like a plant, like a member of the natural order."

– <http://wn.rsarchive.org/Lectures/GA185/English/RSP1976/19181018p01.html>

Rudolf Steiner anerkender altså det retmæssige i den nationale impuls. **Hellenismen** var den art græsk kultur, der voksede frem efter Alexander den Stores død i 323 f.v.t., og som varede til Augustus' indlemmelse af Ægypten i Romerriget i 30 f.v.t. Hellenismen var sammensat af græske og orientalske elementer og rummede en individualistisk morallære samtidig med at understrege det almenmenneskelige uanset nationale og sociale forskelle. Benævnelsen *hellenisme* stammer fra det 19. århundrede; tiden mellem Alexander og Augustus er tidligere blandt andet blevet kaldt *den alexandrinske* efter kulturcentret Alexandria. ... **Nationalitet er ikke det samme som nationalisme**. Den 31. oktober 1920, i Dornach, insisterer Steiner stadig på denne skelnen:

"Nothing, perhaps, shows more clearly the materialism of modern times, its denial of everything spiritual, than the emergence of the principle of nationalism. I need scarcely say that to many men to-day this truth is unacceptable. And that is why so many lies have to find a camping-ground in the depths of the soul. For if one does not face honestly the fact that by establishing an order of the world based only on blood-relationship one is denying the spirit, then one is lying. To say in such circumstances that one is inclined towards any kind of spiritual conception of the world is to lie."

(...) *"In future it will have to be the normal thing for a man to say: "I see the human being growing in his inner nature beyond what he can be as earthly man. As earthly man I cannot but feel myself a dwarf, compared with what man really is." And this feeling will be the outcome of the sense of dissatisfaction that properly educated children will now very soon have. The children will feel that no amount of intellectual culture enables them to solve the riddle of man. Man is missing from what can be acquired intellectually; man is missing from the social structure." All that will develop out of the foolish Wilsonian prescription, and out of any other form of Chauvinism that spreads over the world, will be quite unworkable. All such things bring modern civilisation up against a dead-end. However many more national states are set up, they will provide only so many more seeds of destruction, and it is just out of what matures in human souls as a result of modern civilisation that the feeling I have just described from another point of view will proceed. Man will say to himself:*

"The being of man that lights up in me inwardly is far higher than anything I can realise externally under these conditions. I must introduce into the social structure something quite different, something of which the spiritual heights can take cognizance. I cannot entrust myself to the social science derived from natural science."

The essential thing is for man to sense the inner discord between his dwarf-like existence on earth and the experience of himself as a cosmic being that can light up within him. Out of all that men can absorb from modern culture — that culture which today is lauded to the skies — a twofold feeling will develop. On the one hand man will be aware of himself as belonging to the earth; on the other he will say, "But man is more than an earthly being.""

– <http://wn.rsarchive.org/Lectures/19201031p01.html>

Når jeg hører fx ovenstående passage og stiller den op over for kapitel 18 i 'Grundtræk af en erkendelsesteori ...' (GA 2, 1. oplag udgivet april 1886), så hører jeg faktisk Steiner sige det samme, blot ud fra forskellige vinkler og ud fra forskellige motiver – og med 34 år imellem dem. I sit tidlige værk beskriver han blot den politiske videnskabs status quo og sigter derforuden til et problem ("*Også her er der ikke ringe vildfarelser i omløb*"), som han ikke udfolder direkte. Han beskriver heller ikke de erkendelsesmæssige farer og løsninger direkte, hvilket han til gengæld gør i sine værker 'Sandhed og videnskab' (GA 3) og 'Frihedens Filosofi' (GA 4) – og endvidere for de, der har lyst, i sit mindre kendte papir 'Individualism in Philosophy' (GA 30) fra 1899:

http://wn.rsarchive.org/GA/GA0030/English/MP1989/IndPhi_index.html

... På tysk: <http://fvn-archiv.net/PDF/GA/GA030.pdf> (side 99-152).

Anskuet som skitseret er der ingen modsætning overhovedet, kun et tidligt forsøg på at forberede grundlaget for en løsning på den diagnose, som han i sin ungdom allerede formede ud af et samfund, som var sygt af magthunger – noget, som han gjorde, velvidende at det ville påkræve formidable åndelige-mentale kræfter at få folk til at bestræbe sig på at tænke på ny.

En ven har påpeget over for mig, at denne bestræbelse meget passende kan ses i lyset af meta-noia; μετάνοια – det ord, Johannes Døberen brugte for 'angre' (fransk: re-pensé – engelsk: re-think – dansk: gen-tænke), som på dansk er blevet "*omvend jer*" som i 'repent' (metanoēō/μετανοέω): "*... thi Himmeriget er kommet nær*" i Mattæus-evangeliet 4:17. Selv vil jeg tilføje, at også det danske sprog kan være vidunderlig taknemmeligt: Når man ved sin "*omvendelse*" gen-tænker, så er det også nærliggende at kalde det om-tanke; man tænker om (tænker på ny) ved at *gøre sig tanker om*, hvad det nu måtte være. En stor hjertefølelse kan meget vel gå forud, når man omvendes, men tænkningen må være hjertets handlingsmæssige værktøj.

Nuvel: Så da Steiner blev vidne til *Den store Krig* (Første Verdenskrig), var tiden inde, hvor han var nødt til at tale i langt mere utilslørede termer, hvilket flere citater i dette studiebidrag er eksempler på.

Hvorvidt de to forskellige vinklinger hos Steiner kommer af, at der er 34 år imellem dem, er svært at sige, men det er i hvert fald væsentligt at påpege, at Rudolf Steiner, som døde i 1925, i forordet af november 1923 til det nye oplag skrev om bogens *fremstillingsmåde*, altså *formen*:

"Det kan synes mærkeligt, at dette ungdomsskrift, der er næsten fyrre år gammelt, udkommer uforandret i dag, blot udvidet med anmærkninger. Det har i sin fremstillingsmåde kendetegn fra en tænkning, der levede sig ind i filosofien i tiden for fyrre år siden. Skulle jeg skrive bogen i dag, ville jeg sige mangt og meget anderledes. Men jeg ville ikke kunne angive andet som erkendelsens væsen." (Transskriberet fra Antroposofisk Forlags udgivelse, København 1969, side 12-13).

Hvad bogens *indhold* angår, skrev Steiner nogle linjer senere – i forordets sidste sætning:

"Det, jeg for længe siden har skitseret i dette skrift som erkendelsesteori ud fra Goethes verdensanskuelse, forekommer det mig lige så nødvendigt at sige i dag som for fyrre år siden."

– Det var naturligvis derfor, han udgav værket. Dette er væsentligt. Man kan altså ikke tillade sig at bruge det store tidsspand til at stemple indholdet som hverken en umoden eller forældet erkendelse. Lad os se lidt nærmere på, hvorfor dette mon kan være...

Kapitel 4.1: FOLKESJÆLE, ÆRKEENGLE OG GEOGRAFIENS ÅNDSVÆSENER

Vi er alle ånd. Samtidig lever vi i forskellige dele af verden, hvor forskellige åndsvæsener er aktive. De er aktive i klipperne under os, i luften over os, i havet eller landmasserne rundt om i landene. Sagen handler altså ikke alene om *blod*, der løber i vore årer (eller om DNA, som mange nok vil sige i dag). I sin foredragsrække 'Hemmeligheden om dobbeltgængerer – Geografisk medicin' (GA 178), hvor Steiner taler om Irland og Nordamerika, taler han om, hvordan vi må betragte et folk **indefra**, fx ved hvad det bringer til et land, hvortil det immigrerer ("blod"/DNA/kultur), samt **udefra**, nemlig ved hvad der lever i landskabet og klimaet i det territorium, folket immigrerer til. Derudover er folkesjælene knyttet an til ærkeengles sfære, som inspirerer forskellige folkeslag, og selv mellem ærkeenglene er der faktisk visse kampe.

Steiners tyske betegnelse *Völkergeister* er generelt i danske oversættelser blevet oversat som *folkesjæle*, selv om ordet jo bogstaveligt betyder *folkeånder*.

I GA 178, 19. november 1917, udtaler Steiner:

"Irland er et ganske særligt landområde, og dette er en faktor blandt mange, ud af hvilke der bør komme en frugtbar udarbejdelse af socialpolitiske idéer."

– <http://wn.rsarchive.org/GA/GA0178/19171119p02.html>

Det er værd at notere sig, at Irland ligesom Norden aldrig har været under romerretten. EU har meget tilfælles med romerretten. Trods enevældens tid og erobningskrige ligger det i Nordens og Irlands traditioner at vedtage det, man bliver enige om, ikke at blive tvunget, hvilket andre folk blev under romerretten. Derimod har irerne været underlagt England ("John Bull's tyranny") og har indtil for nylig oplevet den nordirske konflikt.

Irland har på denne baggrund faktisk oplevet fordele af EU-medlemskabet, fordi en anden magt er kommet ind over og således har løsnet grebet fra de(n) første, men dette har nu ikke gjort irerne til ukritiske supertilhængere af EU, som det er. Et flertal af irerne stemte eksempelvis Nej til Lissabontraktaten, selv om 80 % af selv nejsigerne grundlæggende gik ind for EU. Året efter fik de så et omvalg, hvor det blev et Ja. Ingen andre (!) EU-befolkninger fik folkeafstemning om traktaten, der i dag er EU's gældende.

Et markant flertal af irerne går i hvert fald ind for EU-medlemskab, hvis alternativet er "ingenting". Klart mindre flertal finder vi i Norden. Når jeg nævner "ingenting", skyldes det flere nordiske målinger, der viser, at hvis folk gives et realistisk alternativ til EU, nemlig at stå uden for og have samarbejdsaftaler med EU, så foretrækker befolkningsflertallet i Sverige, Norge, Finland og Danmark alternativet, for selvfølgelig ønsker vi *samarbejde* om mangt og meget. Så klare ville opinionstillene – endnu da –

utvivlsomt ikke være i Irland, men det kunne alligevel være yderst interessant at lave tilsvarende målinger hos irerne, ja, i alle EU-lande. De nordiske målinger ses her:

<http://www.folkebevaegelsen.dk/nyheder/article/flertal-for-et-folkeligt-nordisk>

<http://www.folkebevaegelsen.dk/nyheder/article/markant-flertal-for-norden-frem>

<http://www.folkebevaegelsen.dk/nyheder/article/flertal-i-sverige-og-finland>

Rudolf Steiner så den romersk-katolske strømning som hørende tidligere kulturepoker til. Dette forhold set i relation til EU har jeg skrevet om i 'EU: Romerriget opdateret?'; <https://falko.nu/rs-rom.html> – og det samme har antroposoffen Arjen Nijeboer i sit skrift 'The Catholic Origin of the European Union and Its Transformation' (arbejdsrapport, november 2014); <http://www.freepdf.info/index.php?post/Nijeboer-Arjen-The-Catholic-origin-of-the-European-Union-and-its-tranformation> samt Mark Stout i sin bog 'EU: Papacy Reincarnated?', Metajuridica Books, 2005.

Endvidere har den britiske politiker og journalist Boris Johnson skrevet bogen 'The Dream of Rome' (Harper Collins Publishers, 2007), hvor han beskriver trådene mellem romerriget og EU. Og i samarbejde med BBC 2 producerede han tv-dokumentaren 'Boris Johnson and the Dream of Rome' i to dele om emnet. Begge udsendelsesdele har været på YouTube fordelt på disse to http-adresser, hvorfra de dog er fjernet i skrivende stund:

Del 1: <http://www.youtube.com/watch?v=0P1V4fCGASM>

Del 2: <http://www.youtube.com/watch?v=RuXj96SmBcQ>

Generationer efter en immigration knytter et folks æteriske væsen sig til naturens åndelige kræfter, som er i det pågældende land. Jo mere ubevidst individet er, desto mindre indser vedkommende, hvor lidt påvirket han/hun er heraf. Steiners iagttagelse oppe i 'Grundtræk af en erkendelsesteori ...' er, at et folks livsstil må vokse organisk ud af det sted, det lever, og ud af dets fortid, altså at det må være i harmoni med de åndelige væsener, der "bebor" dette land, og i særdeleshed med folkesjælen. Folkeslagets livsstil må ikke få noget kunstigt og nogen abstrakt uniformitet trukket ned over sig udefra eller ovenfra. Man kan tilføje: Hverken en Napoleonistisk, Woodrow Wilson'sk, Hitler'sk eller Jean Monnet'sk eller nogen (anden) EU-version.

Kapitel 4.2: 'SELVBESTEMMELSE' BUNDET OP PÅ ENHEDSFORMEN

Det, som Rudolf Steiner i særlig grad talte imod, var nationalstatens enhedsform, hvor staten forsøger at kontrollere de to andre sfærer (#2 og #3 omtalt i kapitel 1). **Det var lige præcis derfor, Steiner advokerede for en treleddet/trefoldig stat.** Dette er essentielt, og det er en anden problemstilling end at sige, at ydre kunstigheder ikke må pålægges et folk. **Vi bør være nationale i den politisk-retlige sfære (#1, nemlig den mest "jordtilknyttede") og internationale/globalt i de to andre sfærer (#2 og #3).**

Med #1 menes ikke noget nationalistisk, altså dét at se sit eget folk som værende andre folk overlegent, men at den politisk-retlige sfære må tage primært hensyn til folkets historie og kultur.

Et historisk men tydeligt udtryk for, at retssfæren er jordtilknyttet og knyttet til kulturer og deres tradition, ser vi i forskellene mellem *romerretten* (på engelsk: Roman law) og den angelsaksiske *sædvaneret* ('common law'). Sædvaneretten var de retsregler, der efter normannernes erobring af England blev skabt ved domstolsafgørelser, til forskel fra *den skrevne ret* ('statute law'). Rudolf Steiner prioriterede ikke at tage til England for at udbrede trefoldighedstanken. Han anså den britiske common law-tradition og generelle måde at forvalte parlamentarismen på som værende tilstrækkelig nær trefoldighed. At udbrede denne idé var mere relevant andre steder. Englands parlamentarisme fra Steiners tid er i dag "en død sild", og det er EF/EU en af flere årsager til.

De intuitioner, der ligger bag *folkeretten* (på engelsk: international law), kommer ikke så meget fra den politisk-retlige sfære som fra den almenmenneskelige kultursfære.

Samfundsindretningen må inddrage i sit sociale "regnskab", at der må være:

Frihed i den sjælelige sfære. – Fordi sjælen er personlig og individuel/subjektiv. Det ligger til den enkelte sjæl at sige "ingen skal fortælle mig, hvad og hvordan jeg føler".

Lighed i den åndelige sfære. – Fordi ånden i sin natur ikke er personlig og individuel; den tilhører alle mennesker – Helligånden.

Broderskab i den økonomiske sfære.

Med ovenstående menes **frihed som styrende princip i samfundets kulturliv; lighed som styrende princip i samfundets politisk-retlige liv** (som desuden skal være demokratisk skabt); **broderskab som styrende princip i samfundets økonomiske liv**.

Det, der måske kan give anledning til misforståelse og deraf vildfarelse, er, at da åndssfæren tilhører alle mennesker, kunne man tolke det sådan, at det politisk-retlige skal være ens kloden over, og da er det jo nærliggende at tro på EU som en trædesten på vejen til dette. Men for det første:

Lighed er ikke lig med ensshed. Der må være ensshed alene forstået som retlig lighed inden for hvert samfund, hvori det politisk-retlige beslutter det sociale livs *spilleregler*, men dét betyder jo ikke nødvendigvis en(s)hed hverken storregionalt, kontinentalt eller globalt. Måske – på nogle områder – snarere tværtimod, for naturgivne og kulturelle forskelle influerer uvægerligt på de sociale spilleregler. Dét er ikke lig med nationalisme.

For det andet: I det første ligger der, at det retslige må besluttes på demokratisk måde, og i vores kulturepoke er det angiveligt helt umuligt på demokratisk vis at have et globalt endsige kontinentalt styre over de talrige forskellige folkeslag. Det enkelte menneskes mulighed for at gøre sig gældende på samfundets udvikling vil nemlig da være fortyndet til praktisk talt ingenting. Individet vil stå mange gange svagere end med nationalstaten, og det siger ikke så lidt, da det ikke ligefrem står prangende til i dén.

For det tredje kan man udmærket have en treleddet stat, som i sin politisk-retlige sfære afspejler netop dette folks kultur og forhistorie, selv hvis landets kulturliv og økonomi er både globalt og regionalt integrerede. Faktisk var det dette, Steiner sagde må ske. Man kan godt have politiske *relationer* på mellemfolkelige niveauer, men "integreret" kulturliv og økonomi betyder ikke det samme som "assimileret" kulturliv og økonomi i assimilationens ekstreme, ensrettende betydning. Hvorfor skulle så pludselig det politisk-juridiske være assimileret på en sådan måde, være sig globalt storregionalt? Det ville være godt, hvis EU-tilhængere spurgte sig selv om dette.

I det globale har vi vores almenmenneskelighed til fælles – i det mere lokale har vi vores folkesjæl (eller andre ofte åndelige faktorer) til fælles. Begge er åndelige realiteter. Blot at tilgodese den ene, eller dét at påtvinge en stor overvægt af den ene, vil føre til ubalance. Derfor har jeg betitlet dette studiebidrag 'Mellem nationalisme og føderalisme'.

I de oprindelige amerikaneres spiritualitet kan indkredsnes, hvad nogle har kaldt for De fem Hellige Cirkler. Man kan forestille sig fem cirkler – den ene uden på den anden og så fremdeles, herunder opstillet med den inderste cirkel først, blot for at begynde listen en eller anden vej fra. Jeg gengiver mine notater fra et filosofihold på en højskole i 1991:

#1: **Den enkelte**, jeg, fødselen, yder intet, at tænke på sig selv.

#2: **Familiens cirkel**, at høre med, ikke være udenfor.

#3: **Stammen**, ingen egoisme [det fravær udelukker ikke risiko for stammens/nationens *gruppeegoisme*. – Falko], fællesskabsfølelse er dominerende, ingen belønning, ingen pral.

#4: **Samhørighed med naturen**. Denne cirkel har to store kræfter: Gavmildhed og grusomhed (sidstnævnte viser sig, hvis man ikke behandler naturen godt).

#5: **Samhørighed med Kosmos**, meningen med livet.

Cirkel 3 kan vi i "den hvide mands kultur" kalde for **folket**. I cirkel 4 vil jeg tilføje noget åndeligt, nemlig hele **menneskeheden**. De fem bevidsthedscirkler er *forskellige*, men står på ingen måde i *modsatning* til hinanden! Kan man i sin bevidsthed kløgtigt og kærligt integrere alle fem cirkler, forfalder man hverken til nationalisme eller for tidlig uni-isme.

I artikelsamlingen GA 24 om den treleddede sociale organisme skrev Rudolf Steiner om nogle kerneproblemer ved nationalstaternes enhedsform og -magt:

"Within the national states, cultural and political interests become entangled with those of the economy. Within the national boundaries that have arisen historically, cultural, political and economic interests will not necessarily coincide. If humanity is to take serious steps toward realizing its justified demands for spiritual freedom, political democracy and a social economy, one must not think for a minute that the administrations of the cultural and political spheres would be able to regulate economic life as well. For all cultural and political relationships on an

international level would have to adapt themselves slavishly to the conditions of an economy whose coercive nature would influence their development."

– http://wn.rsarchive.org/Books/GA024/English/AP1985/GA024_a02.html

Hvad Rudolf Steiner sagde i den ovenstående passage, er centralt, og det er grundlæggende for forståelsen af de følgende citater.

Af nationale enhedsstater følger logisk set også, at et krav om **'folkenes selvbestemmelsesret'** er en ulykke, idet denne ret i nationalstatens form typisk indebærer, at statsapparatet også bestemmer over den kulturelt-åndelige sfære og den økonomiske sfære (#2 og #3). Der vil med andre ord være tale om et geografisk større eller mindre *imperium*. Rudolf Steiner sagde 4. november 1919 i Bern følgende herom:

*"There are numerous other currents in the spiritual or unspiritual life which Ahriman can turn to his advantage. You have lately heard – and you are still hearing it – that **national states, national empires** must be founded. A great deal is said about "**freedom of the individual peoples.**" But the time for founding empires based on relationships of blood and race is past and over in the evolution of mankind. [Quote 1] If an appeal is made today to national, racial, and similar relationships, to relationships arising out of the intellect and not out of the spirit, then disharmony among humankind will be intensified. And it is this disharmony among humankind which the ahrimanic power can put to special use. Chauvinism, perverted patriotism in every form – this is the material from which Ahriman will build just what he needs."*

– <http://wn.rsarchive.org/Lectures/GA191/English/AP1993/19191104p01.html>

Og 26. oktober 1918 i Dornach (igen fra GA 185) udtalte Steiner følgende [ordforklaring: **partikularisme** er hævden af egne/stedlige interesser på helhedens/almenvællets bekostning]:

*"The present age with its strange and calamitous development is the revolt of mankind against what is destined to follow from these developments which I have just described. Because in future all particularist tendencies in society must be abandoned, mankind rebels, and the trivial doctrine of **national self determination** is noised abroad. What we are witnessing today is a revolt against the divinely ordered course of evolution, a struggle to resist the inevitable. We must be aware of these things if we are to lay a firm foundation for an understanding of the Mystery of Evil. For evil is often a secondary effect of the force that must intervene in human evolution."*

– <http://wn.rsarchive.org/Lectures/GA185/English/RSP1976/19181026p02.html>

Partikularisme behandles her i lyset af parolerne om national selvbestemmelse i nationalstater (og dermed også enhedsstater, omend graden heraf svinger i dag). Vi er nu inde i noget essentielt, som Steiner endvidere talte om i sit imperialismeforedrag fra 20. februar 1920 (fra GA 196) i Dornach:

*"And one must only remember a second thing. During the last four of five years, an enormous amount of pretty things have been talked about: **the self-determination of peoples** and so forth. All these things were not true, for what was behind them was something completely different, it was of course a question of power."*

– <http://wn.rsarchive.org/GA/GA0196/19200220p01.html>

Ordene her var afledt af den amerikanske præsident Woodrow Wilsons 14-punktsplan, der blandt andet plæderede for udbredelsen af nationalstater. Læser man foredragssamlingen GA 196 i dens helhed, vil man se, at Rudolf Steiner med "*a question of power*" ("et spørgsmål om magt") hentyder til nationalstaters imperialismemagt i almindelighed og britisk-amerikansk imperialismemagt i særdeleshed.

Og dét er problemet. Når de tre samfundssfærer blandes sammen som belyst af Steiner i det tidligere citat fra GA 24, opstår (større eller mindre) imperialismemagt. Derfor skal man slet ikke overraskes over, at også EU-kritiske antroposoffer, såsom Oskar Borgman Hansen, kritiserer parolerne om folkenes selvbestemmelsesret. Det daværende tidsskrift Janus, nr. 2, september 1992, side 46-47, bragte Borgman Hansens artikel '*Det ægte og det uægte "vi"*'. Heri skriver han blandt andet:

"Når man taler om folkenes selvbestemmelsesret, udspringer dette af den opfattelse, at der bør være sammenfald mellem staternes og folkenes grænser. Tanken om folkenes selvbestemmelsesret er i sig selv konfliktkabende."

– Hvordan opblødningen mellem staternes og folkenes grænser i praksis kan foregå, har undertegnede intet flyvefærdigt svar på, men jeg håber, at mange vil tænke over denne opblødning og vil samtale om den! Hele artiklen: <https://falko.nu/eu-obh-eu-11.html>

Populærkultur og -kunst tenderer selvfølgelig mod at være national (fx folkemusik), mens den "finere" kultur i et land tenderer mod at være mere international (fx ballet og klassisk musik). Tænk på, at megen musik kan udtrykke en bestemt folkesjæl og absolut ikke kan være udtryk for en anden. Selv inden for et og samme land kan der være forskelle. Dette er ikke i sig selv udtryk for nationalisme eller lokalpatriotisme, men slet og ret for væsensforskelle.

Forskellighed er livets krydderi.

Personligt synes jeg, at statsapparater ikke alene kan blande sig for meget i alt muligt inden for økonomi og kultur, men også inden for direkte retspolitik og andre politik- og livsområder. Derfor bør der være endnu mere lokalt selvstyre i mange henseender, end mange nationalstater i dag tillader.

For det første kræver en rimelig realiseringsgrad af dette dog, at også trefoldighedens økonomiske idéer realiseres, for i dag er kommunalt selvstyre ikke altid det bedste på fx miljøområdet og sundhedsområdet, da de økonomiske resurser til varetagelsen ofte kan lade meget tilbage at ønske, og det går ofte ud over kommuners prioritering af naturen. Hele forholdet mellem producent, aftager og naturen vil ændre sig radikalt gennem trefoldiggørelse. Når det gælder det indhold, som de økonomiske midler bruges til på fx miljø- og sundhedsområdet, er trefoldighedstanken ingen hindring for at kunne trække på ekspert- og erfaringsbistand, som koordineres og udveksles frit via mellemfolkelige og/eller interkommunale enheder. Dette kan for så vidt kaldes '*centralisering i frihed*'.

For det andet kan øget lokalt selvstyre netop ikke blive et argument for et EU, der tydeligvis vil detailregulere alt muligt og ikke blot give pressede minoriteter øget frihed. Det sidste har EU sympatisk nok gjort i visse tilfælde, og det samme arbejder blandt

andet Europarådet, der ikke er et EU-organ, for. Staters folkelige minoriteter vil i det hele taget blive et temmelig meningsløst, forældet begreb med trefoldiggørelsen, idet stater ikke længere vil kunne "have" folkeslag uanset individernes antal.

Kapitel 5: FOR TIDLIG FØDERALISME VIL BLIVE TYRANNI

Måske tænker nogle: *Er EU da ikke under alle omstændigheder en forbedring, fordi man i det mindste begynder at bevæge sig væk fra nationalstaten?* **En erkendelsesmæssig fælde** vil her være at udlede af de bragte Steiner-citater, at nationalstaten "reelt stadig vil bestå", hvis man indfører trefoldighed uden for EU eller uden for EU-regi. – For hvis trefoldighed gennemføres, så vil begrebet nationalstat netop miste to af sine tre grundbestanddele og dermed sin betydning og berettigelse. Og hvis man mener, at enhedsformen per definition er mindre usund for individet og menneskeheden i en superstat eller magtblok end i en nationalstat, så bærer man en tung argumentationsbyrde.

Den 22. februar 1920 – i det sidste af sine tre imperialismeforedrag – sagde Steiner følgende om Kristi rige:

"Hverken en kirke i det ydre eller en stat i det ydre kan virkeliggøre dette rige, og det kan et imperium for den økonomiske sfære heller ikke. Det eneste, der kan bringe dette rige til virkelighed, er viljen hos det enkelte menneske, der lever i en uafhængig ånds- og kultursfære."
– <http://wn.rsarchive.org/GA/GA0196/19200222p01.html>

Jeg bifalder, hvis læseren mediterer over, om EU (EU-staten, om man vil) er en undtagelse fra ovenstående citat.

Det nytter ikke at se ensidigt på, at EU er en (potentiel) erstatning for nationalstaten, hvis heller ikke EU lever op til ovenstående. Hvis sand enhed kun kan opnås gennem frie viljer, vil EU's integrationsproces med alle dens fortilser, løgne og betvingelser så ikke uundgåeligt avle ufred?

I EU og i særdeleshed i den såkaldte trojka (Den Internationale Valutafond (IMF), Den Europæiske Centralbank (ECB) og EU-Kommissionen) ser vi i meget høj grad et imperium for den økonomiske sfære. Rudolf Steiner talte for lighed i menneskenes demokratiske retsliv. Individet er i EU så udemokratisk stillet, og EU's imperialistiske parløb med USA er – med pletvise, beskyttende undtagelser – så etableret, at vi må gå helt andre veje, nemlig nedefra, via de enkelte mennesker.

Sådan som jeg forstår Steiner, kan man sammenligne hele spørgsmålet med Steiners syn på de etablerede kirker som institutioner. Om disse sagde han 9. oktober 1918 i 'The Work of the Angels In Man's Astral Body' = 'Hvad udvirker engelen i vort astrallegeme?' (GA 182):

"The basis of all free religious feeling that will unfold in humanity in the future will be the acknowledgment, not merely in theory but in actual practice, that every human being is made in the likeness of the Godhead. When that time comes there will be no need for any religious coercion; for then every meeting between one man and another will of itself be in the nature of a religious rite, a sacrament, and nobody will need a special Church with institutions on the physical plane to sustain the religious life. If the Church understands itself truly, its one aim must be to render itself unnecessary on the physical plane, as the whole of life becomes the expression of the super-sensible."

– <http://wn.rsarchive.org/GA/GA0182/19181009p01.html>

Samtidig indebar Steiners empatiske væremåde altid at have dyb respekt for, hvor individet eller fællesskabet befandt sig, og dermed at ære individets karma, kultur og generelle udvikling. – Tænk eksempelvis på hans eksterne, ikke-tilknyttede hjælp i skabelsen af Kristensamfundet i 1922, og tænk også på hans foredrag i GA 219 fra Dornach, 23. december 1922, 'Menneskehedens åndelige kommunion'; <http://wn.rsarchive.org/Lectures/19221223p01.html>). Men når Steiner blev givet en åbning af andre, da responderede han ud af sine egne indsigter, der havde at gøre med vigtigheden af individualitetens, af jegets, udvikling. Han forsøgte på respektfuld vis at ramme en balance, og hvad det punkt angår, kan tingene dårligt forceres, selv om vi måske godt kunne have lyst til at øge hastigheden.

Dette felt er også oplagt at tilgå endnu mere epistemologisk (epistemologi: erkendelseslære). Men det fører for vidt her.

I stedet vil jeg påpege noget centralt for temaet. I 'Das Karma der Unwahrhaftigkeit' (på dansk må det blive 'Usandfærdighedens karma'), 23. foredrag, udtaler Steiner, at Kristus "har også en vigtig opgave i den sjette kulturepoke. Dette er at hjælpe verden til at overkomme de sidste levn af nationalitetsprincippet." – Dét er ikke ligefrem i morgen. Det, der giver grobund for uenigheder selv blandt antroposoffer, er det angivelig ret åbne spørgsmål: Hvornår i de mange år indtil da er specifikke nationalitetsfænomener udlevede og uddaterede? Det spørgsmål er udfordringen.

I besværlighederne med denne udfordring må vi blandt andet huske, hvad Steiner udtalte lige efter ovenstående citat om Kristus' opgave i næste kulturepoke:

"At dette ikke skal ske – at der i god tid skal laves tiltag for at forebygge enhver indflydelse fra Kristus i den sjette efteratlantiske kulturepoke – dét er det formål, der tjenes af impulserne i de broderskaber, som ønsker at konservere den femte efteratlantiske kulturepoke, på den måde jeg har vist det. Det eneste modtræk er at skabe de rette begreber og gradvist gennemtrænge dem stadigt mere med liv. Disse rigtige begreber må leve. Folkeslagene [Steiner: die Völker] kunne hvile så fredfyldt side om side, hvis blot de ville bestræbe sig på at opdage de rette begreber og idéer om deres relationer. Som jeg har sagt, kan intet program, ingen abstrakt idé, men ene og alene de rette begreber føre til, hvad der må komme."

– <http://wn7.rsarchive.org/Lectures/GA174/English/RSP1992/19170122p01.html>

Konkret kender jeg til én i det danske antroposofiske selskab, som i medlemsbladet har udtrykt støtte til EU. Dette velmenende medmenneske er i skrivende stund tilmeldt en

Facebook-gruppe ved navn 'One World, One Flag', altså 'Én Verden, Ét flag'. Det er en smuk *programtænkning* eller i det mindste *idé* at have, men den er meget abstrakt og må i en rum tid endnu forblive i – og *hellere end gerne* udbredes! – menneskers sjælelig-åndelige sfære, for at den ikke skal vende sig til formynderi og tyranni. – **Jeg nævner ikke dette for at pege fingre, men for at belyse noget fænomenologisk i det fælles konstruktives ånd. Det er min overbevisning, at vi må hjælpe hinanden i det sociale felt og dermed også i den stadige afklaring af det sociale livs idéer. Dette gælder også for resten af studiebidraget.**

Abstrakte idéer over for virkelighed har Oskar Borgman Hansen, tidligere generalsekretær i Antroposofisk Selskab Danmark, skrevet om i sin artikel '*Efter d. 28. november*' fra 1994. I artiklen behandles EU, muligheder uden for EU, samt den passage i 'Grundtræk af en erkendelsesteori ...' (GA 2) om folkenes respektive forfatninger, som også nærværende studiebidrag kredser om. Læs: <https://falko.nu/eu-obh-eu-17.html>

Førnævnte EU-fortaler skrev i medlemsbladet i foråret 2014: "*Det strejfer ikke venstrefløjens EU-modstandere, at deres idéer ikke med nogen sandsynlighed kan realiseres i en lille nationalstat, der er spundet ind i den kapitalistiske verdensøkonomi, som den ikke isoleret kan frigøres fra.*" I studiebidraget 'Nationalitet, individ og EU' kommenterer jeg sådan:

"– Nu ved de som regel godt, at man i det mindste må stå sammen, også mellemfolkeligt, over for storkapitalens magt. Hvad angår statsstrukturer i den sammenhæng, er det interessant, at ni nordiske parlamentarikere i Nordisk Råd i efteråret 2014 stillede forslag om, at Nordisk Råd/Nordisk Ministerråd skal undersøge mulighederne for et tættere nordisk samarbejde. De ser gerne, der etableres enten en nordisk forbundsstat eller et nordisk statsforbund. I debatten tog ingen afstand fra idéen. Forslaget er nu sendt til viderebehandling, før der skal tages endelig stilling til det. En af parlamentarikerne var Finn Sørensen fra det danske, socialistiske EU-modstanderparti Enhedslisten."

– Kilde: Nordisk Råd ser på muligheder for et nordisk forbund. Af Lave K. Broch; <http://broch.dk/?p=389>

Fra den daværende ugeavis *Dreigliederung des sozialen Organismus* er der på norsk blevet udgivet en række artikler fra 1919-1920 forfattet af Rudolf Steiner. I artiklen 'Internationale livsnødvendigheder og de tre systemer og funskjoner i den sociale organisme' deri skriver Steiner noget, som kan give os håb og inspiration med hensyn til den ovennævnte kapitalistiske verdensøkonomi: "*At det er mulig å gå til en gjennomføring av idéen om de tre systemer i den sociale organisme innenfor et enkelt statsområde uten å komme i konflikt med det internasjonale liv, også om dette område er alene om å gjennomføre den, kan vises på følgende måde:*" (og så beskrives det hvordan).

– Den norske udgivelse: 'DE TRE FUNKSJONER OG SYSTEMER i den Sosiale Organisme og deres Livsbetingelser', Forlaget De Tre Funksjoner A/S, Bergen, 1968. Kan købes hos Audonicons Bogsalg:–

<http://www.audoniconsbogsalg.dk/rudolfsteiner/4901-de-tre-funksjoner-og-systemer--iden-sosiale-organisme-og-deres-livsbetingelser.html>

Steiner viser i artiklen, at det er muligt for et land, der har trefoldighed/treleddethed, at have samkvem – også erhvervsmæssigt – med lande, der endnu ikke har trefoldighed.

Oskar Borgman Hansen påpeger over 70 år senere i artiklen 'Efter d. 28. november' (1994), hvor den norske befolkning havde stemt nej til EU-medlemskab, at dette samkvem er blevet meget alvorligt vanskeliggjort med (ikke mindst) EU. For i EU hører konkurrenceprincippet til det allermest væsentlige:

"Skal der ændres her, skal der være enighed om det i alle lande [Falko: Da det vil kræve gennemgribende traktatændringer. Med "lande" menes her EU-lande]. Den, som her vil opnå noget, må arbejde for forståelse i Grækenland, Portugal, Spanien, Tyskland, Frankrig og England. Tregreningen ville kunne gennemføres i et enkelt land. Den, som vil arbejde for tanken i Danmark, må arbejde i alle landene. Den, der vil arbejde for tregreningen i Norge, har mulighed for at opnå resultater i sit eget land. Derfor er Norge formodentlig nu det eneste land i verden ud over Schweiz og Island, hvor det har nogen rimelighed at arbejde for virkeliggørelsen af det, som Rudolf Steiner med en sådan intensitet påkalder forståelsen for i citatet fra april 1914. For nok siges det, at de, der træder i brechen for EU gør det i det internationale samarbejdes interesse. Men præmisserne for dette samarbejde er givne. De indeholder en opretholdelse af det eksisterende økonomiske system. Og dette system betyder konkurrence, betyder økonomisk kamp i stedet for økonomisk samarbejde. (...) Tegner der sig ikke særlige muligheder for Norge efter afstemningsresultatet d. 28. november?"

Jeg vil tilføje, at der er lande på andre kontinenter end Europa, hvor trefoldighed er realistisk, og der er tillige en hel del flere europæiske lande uden for EU end blot Norge, Schweiz og Island. Faktisk er Schweiz en føderalstat, men af den geografisk mindre art, og Schweiz adskiller sig fra andre forbundsstater ved at have mange folkeafstemninger. Der er allerede en del tiltag i gang rundt om på kloden, som er i tråd med trefoldighedsideén. Disse forandringer kommer næsten altid "nedefra" og ikke fra de store politiske enheder. Hverken inden for eller uden for EU er der *garantier* for radikale sociale forbedringer, da disse under alle omstændigheder, som minimum, forudsætter menneskers viljer. Men uden for EU gives *muligheder*, der ikke tillades inden for EU.

At det økonomiske liv ifølge trefoldighedstanken må være frit, betyder ikke nyliberalistisk kapitalisme. Dette skyldes meget kort fortalt, at trefoldigheden samtidig gør op med og overflødiggør kapitalismens profitorientering og konkurrenceprincip.

Angående Den Europæiske Union har Oskar Borgman Hansen endvidere indkredset studiebidragets problematik fint og enkelt i disse ord: "EUretfærdighed (...) beror på den misforståelse, at der overhovedet skulle kunne være en fælles retfærdighed i alle landene. Eller rettere: Der kan måske være det. Men det må bevises på den måde, at den opstår hvert enkelt sted for sig og ikke presses ned fra oven." (Oskar Borgman Hansens bog 'Danmark i Europa i Verden', Grevas forlag, 1998, side 15-16).

I indlæg i medlemsbladet har den omtalte medbroder, som taler for EU, til stadighed kredset om Steiners kritik af nationalstaten og den nationale selvbestemmelse, idet disse jo på Steiners tid i høj grad bidrog til fremmedgørelse og blodsudgydelse og også forårsager tragedier i dag. Måske især nutidens tragedier skyldes dog også, og til tider mere, noget andet:

Fremmedhad og nationalisme kan ikke alene snylte på kunstige skeldannelser mellem folkene. Fremmedhad og nationalisme snylter også på menneskers oplevelse af ikke at blive hørt, og på at magthaverne "alligevel bare gør, som det passer dem". På det punkt er EU – for at udtrykke det diplomatisk – ikke bedre end nationalstaten, og ofte tværtimod. Undtagelser begge veje kan man altid finde.

Går man som antroposof ind for EU, så må man – som jeg kan se det indtil videre – nære håb om, at EU kan udvikle trefoldighed, hvis ens ræsonnementer skal give antroposofisk mening. "Man" synes dog ikke at se, at EU's udstrakte grad af enhedsstatskarakter i sin inerti vil bestemme over stadigt flere samfundsområder, og at den spærrer lige så meget for trefoldighed, som nationalstaternes divergerende enheds karakterer gør. Ja, muligvis spærrer EU endda mere, nemlig over *flere*, for talte Steiner nogensinde om trefoldighed over alle Europas lande? Ikke mig bekendt. Derudover er der EU's magtblokdannelse; en chauvinisme i verden. ... Vi må spørge: Er én slags ahrimanisme bedre end en anden?

Min medbroder fra medlemsbladet har med ganske megen rigtighed kritiseret, at nationale love betvinger mennesker. Men hvornår har EU-love været mindre forpligtende og betvingende for mennesker end nationale love? Nogle nationale love virker befriende for mennesker, mens andre hæmmer, og ligeså gælder det for EU-love.

Min gode meddebattør har tillige skrevet, at overstatslige regler blot udarbejdes af landenes regeringer. Dét er en forsimpning, særligt på grund af EU-Kommissionens initiativret. Men selv hvis det ikke var en forsimpning, så giver det ingen rimelig mening at mene, at love pludselig bliver noget principielt sundt for mennesker, blot fordi de udarbejdes i et EU-lokale modsat et lokale i det hjemlige. I den lovgivningsfase, som min meddebattør omtaler, er der tale om Ministerrådets lokaler. Der ses altså ensidigt på nationalitetsaspektet, mens sagen set fra individets perspektiv ignoreres eller forklejnes.

I efteråret 2014 skrev meddebattøren: *"Nuomstunder agerer politikerne uafhængigt af, hvad vælgerne med rette kunne forvente ud fra tilkendegivelser før valget."* Det er desværre ofte sandt, men præcis det samme kan desværre også siges om valgene til EU-Parlamentet inden for de områder, hvor det vel at mærke har medindflydelse. Han skrev i samme nummer, at *"I realiteten har Danmark et embedsmandsstyre i tæt samarbejde med erhvervsorganisationer."* Faktum er, at nogle EU-love styrker erhvervslivet, andre svækker, og præcis det samme gælder danske love. EU-systemet er præcis ligesom Danmark et embedsmandsvælde indfedtet i massiv, profitorienteret industrilobbyisme.

Ydermere bidrager EU's overstatslighed ensretning netop til, at det bliver mere og mere ligegyldigt, hvilke nationale politikere vi vælger. Uanset partifarve er de i mange tilfælde bundet af EU's traktat og ensretning. Min meddebattør skal imidlertid have min tak for at have øget min opmærksomhed angående Woodrow Wilson og begrebet nationalstaten. Før hans række af indlæg har jeg ikke været specielt opmærksom herpå, idet min interesse for EU-spørgsmålet netop ikke kommer af en bekymring for nationalstaten, men for individet og for naturmiljøet.

Vil man vide mere om EU-lobbyismen, kan disse organisationer anbefales:

Corporate Europe Observatory (CEO): <http://corporateeurope.org/>

CEO's seneste guide til EU-lobbyismen:

<http://corporateeurope.org/sites/default/files/publications/ceolobbylow.pdf>

Danmarks Aktive Forbrugere – <http://www.aktiveforbrugere.dk/> – lavede for nogle år siden en dansk version som folder, 'LOBBY – turen går til Bruxelles'.

Statewatch: <http://statewatch.org/>

At Rudolf Steiner så den politisk-juridiske sfære som overvejende knyttet til det kulturelt-åndelige, går som en understrøm eller "ånd" gennem hans artikler, bøger og foredrag om den trefoldige samfundsorganisme. Jeg anbefaler, at man studerer disse selv. Steiners sociale og økonomiske foredrag bør ikke betragtes fragmentarisk, men i deres helhed ... men hvis nogen finder bare én Steiner-passage, der klart viser, at han anså, at det politisk-retlige i den nuværende kulturrepøke bør være globalt eller multinationalt styret, så sender jeg alligevel en plade økologisk eller biodynamisk chokolade som tak for at oplyse mig. *Visse lande eller snarere folkeområder* kan åbenbart godt have en sådan folkesjælenatur og et sådant forhold til hinanden, at trefoldighed så at sige kan fordeles ud på dem. Således har Steiner talt for et forenet Europa i form af trefoldighed/treleddethed over disse (kun) tre lande eller nærmere tre *folkeområder*:

"her har vi de tre områder, jeg tit har talt om; jeg har sagt, at de må etablere en treleddet relation til hinanden – tysk: åndeligt; fransk: politisk-juridisk; engelsk: økonomisk."

– Fra foredragsrækken 'Geistige und soziale Wandlungen in der Menschheitsentwicklung' (GA 196), 15. foredrag, 15. februar 1920, her på tysk:

<http://fvn-rs.net/PDF/GA/GA196.pdf> (side 228-243).

Ses ordene bogstaveligt, så er der 25 af de 28 EU-lande, der ikke bør eller ikke behøver være i EU – eller rettere: Steiner talte her slet ikke om hverken centralstyre, international enhedspolitik, føderalisme eller noget i den retning, men derimod om et forenet Europa som trefoldighed over de tre nævnte folk. 27-28 lande sammenlignet med 3 lande er en heftig strukturforskel. Og som nævnt er (også) EU meget langt fra trefoldighedens indholdsmæssige natur. Dette sidste følger blandt andet af det første.

Ligeledes i GA 196 udtalte Steiner i det 10. foredrag af 6. februar 1920 efter at have omtalt Wilsons 14 punkter:

"Ligesom at Kristus ikke kom til verden for at forvise loven, men snarere for at lede loven hen til sig selv, må vi ikke forsøge at forvise princippet om blodsbåndene fra verden, men hellere at forvalte dem på rette vis." På tysk: *"Geradesowenig wie der Christus in die Welt gekommen ist, um das Gesetz abzuschaffen, sondern in sich aufzunehmen, ebensowenig soll die Blutsverwandtschaft aus der Welt geschafft werden, im Gegenteil muß man die Blutsverwandtschaft erst in die richtigen Wege leiten."*

– <http://fvn-archiv.net/PDF/GA/GA196/GA196-161.html>

Og til det brug gav Steiner os ideerne til den trefoldige/treleddede samfundsorganisme, i Danmark altså endnu oftest kaldet tregrening. Steiner vidste, at nationalistiske impulser er uhyre vanskelige helt at forebygge og gøre op med, men at vi dog til stadighed må gøre, hvad vi kan for dette besindede opgør, og der nytter det ikke med lyserøde illusioner om det perfekte samfund og "evig fred på Jorden, når bare de rette programmer forfattes". At hænge sig fast i velmenende intentioner kan heller ikke nytte,

kun at se på virkeligheden og gå ud fra dén. Dette fremhævede Steiner flere gange. Som antydnet ovenfor – og i kapitel 4.2 i omtalen af sædvaneretten – var Steiner også bevidst om, at lov og ret må være noget levende opstået ud af menneskenes umiddelbare fællesskab. Sabbatten er til for mennesket, mennesket er ikke til for sabbatten ...

Igen: Indføres trefoldighed, vil begrebet nationalstat miste sin betydning. Det svarer til, at hvis man brækker en gren af et træ, vil det ikke give megen mening at kalde grenen for et træ, selv om den stammer fra et træ. Grenen mangler de andre grundlæggende kendetræk og bestanddele af et træ og er derfor ikke et træ. Som Steiner påpegede, kan hver enkelt bidrage til treledet omstilling, om så i det nok så små. Det er ikke noget, vi kan forvente sker fra "det etableredes side" eller via dette.

Trefoldighed er balance – en gylden middelvej mellem vor tids Skylla og Karybdis: nationalisme og en for tidlig (og overdreven) føderalisme i centralistisk forstand.

Nogle antroposofisk orienterede mennesker ser ligesom en del teosoffer, unitar-religiøse og humanister EU som en trædesten hen imod en forenet verden og menneskehed. De ser næppe – eller de forklejner – at dette er præmaturlig (for tidligt). I det mindste for tidligt, når idéen kanaliseres ind i den politisk-retlige sfære. Jeg vil påstå: At se sig selv som verdensborger og åndsvæsen såvel som medlem af et bestemt folk er et sjælelig-åndeligt anliggende, ikke et politisk-retligt. Hvis det sidstnævnte opstår, vil det længe endnu blive et tyranni, altså netop noget, som man vel ville undgå. Et "vi" må altid defineres, ellers vil *de gode intentioner* blive brolægningen på vejen til et helvede.

Den britiske historiker og antroposof Terry Boardman deler analysen: *"EU kombinerer mindst to sjæle i sit bryst: Til den ene side er der oldgamle teokratiske og hierarkiske spøgelses fra Rom og Ægypten i bestræbelserne hos dem, der forsøger at genoplive de oldgamle herligheder fra Det Hellige Romerske (og meget katolske) Imperium. Til den anden side er der den drivkraft, der ledes fra de engelsktalende lande, hen imod en præmaturlig verdensstat, hvilket vil betyde et Europa fuldt underlagt materialistiske målsætninger."*

– Oversat af Falko fra <http://threeman.org/?p=1153> (kapitlet 'Britain and Europe')

Det samme gør den antroposofiske forfatter og forlægger Sevak Edward Gulbekian. Han kalder EU præmaturlig og overdreven ("premature and overprescriptive" på side 148 i sin bog 'In the Belly of the Beast – holding your own in mass culture', Hampton Roads, 2004, kapitel 2.6: Between Nationalism and Federalism: Discovering the Meaning of Identity).

I foredragsrækken 'Broen mellem verdensåndeligheden og det fysiske i mennesket' (GA 202) fra 1920, 15. foredrag, belyste Rudolf Steiner, at mennesket skal finde den nye Sophia, den guddommelige Sophia, hvis Kristuskraften i mennesket *"skal blive levende, helt levende, hvilket vil sige gennemtrængt af lys."* I foredraget forudser Steiner *"den næste store verdenskrig"* (Anden Verdenskrig), og han udtaler følgende:

"Det drejer sig ikke om programmer og ideer, ej heller om ideologier af forskellig slags, som kan få nogle til at indse nødvendigheden af en sådan tregrening af den sociale organisme; nej, det er den dybe erkendelse af menneskehedens videreudvikling, som fortæller os, at denne udvikling er kommet til et tærskelområde, at den alvorlige vogter står der, og at han kræver – som han kræver det af det enkelte menneske, som er på vej til højere erkendelse: Du må udholde adskillelsen i

forestilling, følelse og vilje – at han af hele menneskeheden kræver dette: Skil det fra hinanden, som indtil denne dag har været filtret sammen til en kaotisk enhed i den afgud, som staten er; del det op i et ånds-væsen, i et retsstats-væsen og i et økonomisk område. Ellers kommer menneskeheden ikke videre, ellers sprænges det gamle kaos og falder fra hinanden. Men hvis det falder fra hinanden, får det ikke den form, som er nødvendig for menneskeheden; så vil det få en ahrimansk eller en luciferisk skikkelse.”

– <http://wn.rsarchive.org/GA/GA0202/19201225p01.html>

Udgivet på dansk af forlaget Jupiter, 1994.

– Dette er netop min, Boardmans og Gulbekians pointe. Steiner tilføjede lige efter: *“Alene den erkendelse af vor tids tærskeloverskridelse, som kommer fra åndsvidenskaben, kan give kaos den skikkelse, som er i harmoni med Kristus.”* Den samlede passage bringes tillige i kapitel 8 af studiebidraget 'Nationalitet, individ og EU' – <https://falko.nu/rs-nateu.html>

Jeg skal understrege, at min bekymring ved en eventuel verdensstat selvsagt ikke kun gælder en global *føderal- eller forbundsstat* i ordets ret snævre, nutidige betydning, men også hvad der måtte findes på af andre bredt ensrettende former for verdensregimer.

Til den åndelige bevidstgørelse om vor fælles enhed kan vi alle bidrage hvert øjeblik, både i og på tværs af de enkelte folk. Det behøver vi ikke politikere til. Da slet ikke i en verden, hvor store samlende politikere som Nelson Mandela er en sjældenhed. Nu er Mandela tilmed gået bort.

Hvor velmenende drivfjedre og intentioner, man end har: En antroposofisk ædruelig analyse kan man ikke komme til ved kun at forholde sig til visse antroposofiske aspekter (såsom nationalstatens materialisme) og udelukke andre antroposofiske aspekter. Agerer man sådan, så er man som buschaufføren, der kun tjekker de rødhåredes billetter (nationalstaten) og lader de andres (eksempelvis EU) glide ubeset forbi, hvorved man gang på gang får bekræftet, at netop rødhårede er nogle værre nogen, og at alle andre er hæderlige mennesker.

Kapitel 6: STEINER-KRITIK AF FØDERALISME?

Undertegnede har endnu ikke læst samtlige Rudolf Steiners værker om det sociale spørgsmål, men jeg mener indtil videre at have stødt på et par betragtninger hos Steiner, hvor han direkte eller indirekte kritiserer føderalisme. De følger her i to underkapitler:

Kapitel 6.1: 'GRUNDTRÆK AF EN ERKENDELSESTEORI' – ET EKSEMPEL?

Dette studiebidrag tager som bekendt afsæt i blandt andet kapitel 18 i Rudolf Steiners bog 'Grundtræk af en erkendelsesteori – for Goethes verdensanskuelse med særligt henblik på Schiller' (GA 2). Har man læst kapitlet, må dette spørgsmål melde sig: **Så kan føderationer i vor tidsepoke vel umuligt have berettigelse ifølge Steiners erkendelser?**

Jeg er oprigtigt lydhør over for andre analyser, men indtil videre har jeg meget svært ved at se andet end, at svaret må blive:

Nej, det kan de rigtignok ikke, i det mindste ikke for større føderationer, og slet ikke når trefoldighed ikke er grundlaget. Min tolkning skyldes helt enkelt, at især større føderationer nødvendigvis omfatter flere forskellige folkeslag, og dermed vil kapitel 18's iagttagelser om de enkelte folks forfatninger være brudt.

Kapitel 6.2: 'SELVBESTEMMELSE' BUNDET OP PÅ ENHEDSFORMEN

Først lidt baggrund, før vi kommer til Steiner selv. I sine undersøgelser af emnet vil dette spørgsmål nok dukke op: Vil føderationer og/eller konføderationer være plausible som redskaber til trefoldighed eller trædestene på vejen dertil?

Eksempler på **føderalstater (også kaldet forbundsstater)** er Amerikas Forenede Stater (USA), Rusland, Forenede Arabiske Emirater og Tyskland med centralmagt og delstater. Jeg ser ikke, at disse lande brillerer med nogen synderlig grad af demokrati, bortset fra at delstaterne i USA på nogle punkter har en relativt større frihed, end EU-landene har, til at gå foran med højere standarder på fx miljøområdet, end centralmagten udstikker.

En **konføderation (også kaldet statsforbund)** er et tæt og forpligtende samarbejde mellem selvstændige stater. Efter min bedste vurdering vil trefoldighed mellem forskellige områder/folk per definition være en eller flere former for konføderation, nemlig i den økonomiske og i den kulturelt-åndelige sfære. Altså vil nationalstatens og enhedsstatens natur og struktur ikke være til stede.

PhD i politisk videnskab Jonathan Levy skrev i 2006 doktorafhandlingen 'The Intermarium: Wilson, Madison & East Central Federalism'. Heri bringer han følgende definitioner:

"Europas Forenede Stater og lignende systemer, såsom Paneuropa, involverer en politisk model over Europa som eksempel på ren føderalisme, ikke institutionalisme. Det resultat, føderalister håber på, er ikke samarbejde i og for sig, men skabelsen af en megastat med en paneuropæisk identitet. Debatten efter Anden Verdenskrig blev formet som et spørgsmål om føderalisme kontra funktionalisme. For føderalister som grev Richard Coudenhove-Kalergi og post-Anden Verdenskrigs-organisationen the European Parliamentary Union (EPU) var målet ikke økonomisk og politisk samarbejde, men i stedet oprettelsen af en suveræn superstat i traditionel tråd med Rom, det Hellige Romerske Imperium og Napoleons Europa. Funktionalister såsom Monnet var på den anden side inkrementalister [inkrement: tilvækst, forøgelse, som vokser

efterhånden], hvis endelige mål mere var en udviskning og sammenblanding af suveræniteten snarere end dens bratte udskiftning med en helt ny størrelse [Levy: a totally new entity]."
– <http://www.dissertation.com/book.php?method=isbn&book=1581123698/>
Afhandlingens første 16 sider: <http://www.bookpump.com/dps/pdf-b/1123698b.pdf>

Levy definerer altså, at **Europas Forenede Stater** er lignende **Paneuropa**, og at begge vil være føderalisme.

Nu til Rudolf Steiner.

Steiners ord i 'Grundtræk af en erkendelsesteori ...' (GA 2) antyder, at **lighed er ikke ligheden**, og at der (som omtalt i mit kapitel 4.2) må være lighed i det samfund, hvor det politisk-retlige besluttes. – Vel at mærke besluttes *demokratisk*. En passage, der kan læses som en ikke *helt* direkte, men dog *mere* direkte føderalismekritik end i GA 2, er denne:

I 'Das Karma der Unwahrhaftigkeit', bind 1 (GA 173), 2. foredrag, 9. december 1916, afdækkede Steiner, at **panslavisme** er muligt i vor tid, men at det er **pangermanisme ikke**. Til det siger jeg: Hvis man ikke kan have pangermanisme, så kan man vel slet ikke have et Paneuropa? Europa rummer jo endnu flere folkesjælelige, naturåndelige og vel også ærkeenglemæssige forskelle, end de germanske/tyske folk har. Desuden viser foredraget, at den uni-onistiske pantanke (pan: al-, hel-, fælles-) som før antydet endnu er noget præmaturt. Det hører – i hvert fald i langt højere grad – næste kulturepoke til. (Indtil omtrent den tid vil trefoldighed være modsvaret til nationalismen).

Oversat af mig til dansk bringes her Steiners mest essentielle passage ('underrace' er blot teosoffernes betegnelse for de efteratlantiske kulturepoker og er således ikke noget racemæssigt nedsættende):

*"I det russiske folk lever der sammen med forskellige andre slaviske elementer – jeg har talt om dette et antal gange – et fremtidens folkeelement. For i folkesjælen hos alt det, der er samlet som de slaviske folk, lever der, hvad der, **engang i fremtiden, vil tilvejebringe materialet til åndsstrømningen for den sjette efteratlantiske kulturepoke.***

*I dette slaviske element har vi først det russiske folk og dertil alle de andre slaver, som, selv om de er forskellige fra russerne, ikke desto mindre i nogen grad føler sig som slaver sammen med de russiske slaver. Ud af disse forbindelser rejser der sig, eller rejste sig, hvad der nu til dags kendes som panslavisme, **en følelse blandt alle slaver af at høre sammen i folk og sjæl, i politisk og kulturelt liv.** For så vidt som sådan noget lever i folkesjælen, er det fuldkommen ærligt og, også i menneskehedsudviklingens højere betydning, en rigtig ting – selv om ordet 'pan' fuldstændigt misbruges i disse dage. For en, som forstår de indbyrdes forbindelser, er det muligt at bruge frasen 'panslavisme' for det åndelige fællesskab, som, vil jeg udtrykke det, sitrer gennem alle slaviske sjæle på den måde, jeg lige har beskrevet. **At tale om 'pangermanisme', uanset uden for eller inden for Tyskland, er noget vrøvl, mere end bare gale streger, for det er ikke muligt at tvinge alt ned i den samme form. Hvis noget ikke findes, er det ikke muligt at tale om det. Det vil måske blive lanceret som en teori og sågar forfølge visse individers sind, men det er helt forskelligt fra det ægte fællesskab, der dirrer i de mange slaviske sjæle, varierende fra et slavisk folk til et andet.***

*Enhver, som siden det nittende århundrede har været seriøst optaget af bestemte åndelige vidensområder, ved, at der i Østeuropa er et separat folkeelement. Åndsvidenskabsfolk har altid vidst, at der i de slaviske folk lever et folkeelement for fremtiden. Hvis bestemte okkultister i det Teosofiske Selskab har fastholdt noget andet, eksempelvis at dette folkeelement for den fremtidige sjette underrace hører til hos amerikanerne, så beviser dette kun, at disse personer enten ikke var okkultister, eller at de ønskede at frembringe noget andet end det, kendsgerningerne tilvejebragte. Vi må altså medregne det faktum, at **der i Øst er et element, der bærer en bestemt fremtid i sig, og som opstår, som kom det ud af blodet; et element, som i dag grundlæggende er naivt og ikke kender sig selv, men som profetisk og instinktivt indeholder noget, der en dag vil udfolde sig ud fra det. Det er ofte til stede i drømme.**"*

Her er hele foredraget på engelsk – læs i det mindste fra afsnittet "In order to understand what many ..." indtil "Let it be clear to us that ...":

<http://wn.rsarchive.org/GA/GA0173/19161209p01.html>

... Foredraget på tysk:

<http://fvn-archiv.net/PDF/GA/GA173.pdf> (side 49-71).

I et senere foredrag i samme række (bind 2; GA 174, 22. januar 1917) taler Rudolf Steiner om, at man hverken inden for eller uden for Tyskland kan tale om pangermanisme, fordi udtrykket 'germansk' er forældet i sin betydning, da det *Deutsche* folk af i dag ikke ser sig som *germanere*. At der i ovenstående passage (*også* eller *udelukkende*) menes, at man ikke kan tale om pangermanisme, fordi de germanske folk ikke føler samme art forbundenhed som de slaviske, ses af de af mig **fremhævede** sætninger i passagen. (Sætningerne er stadig hele tiden Steiners egne og er blot fremhævede af Magnus Falko).

– Føderalismekritikken kan indkredses mere udførligt, ved:

- at hele passagen tager tydeligt afsæt i omtalen af noget, der først i den sjette efteratlantiske kulturepoke får gyldighed for menneskeheden som helhed, nemlig panbevidstheden og -strømningen.
- at der ikke *udelukkende* eller måske *slet ikke* er tale om, at selve begrebet 'germaner' og 'germanisme' er *forældet*, sådan som det er budskabet 22. januar 1917. Nu er der også tale om **politik**. Dette ses i Steiners ord "*en følelse blandt alle slaver af at høre sammen i folk og sjæl, i politisk og kulturelt liv.*" Omtalen 22. januar af det forældede i "germanismen" og dermed også i en eventuel pangermanisme handlede om noget kulturelt og sprogligt. Den 9. december 1916 nævnes **det politiske**. Det bekræfter, at **den politisk-retlige sfære** nu engang udspringer af folkets kultur (men skal ikke styre og bestemme kulturpolitisk, og det er netop den skelnen, tankerne om den treleddede sociale organisme foretager!).

Kulturen må farve og "bestemme" det politisk-retlige, men det politisk-retlige må ikke bestemme kulturen.

Kapitel 7: STEINER OM "SALAMI-TAKTIKKENS" UKRISTELIGHED

Vejen til EU-integrationen er beklædt med fortielser, løgne og manipulationer endnu den dag i dag. At der også er fortielser, løgne og manipulationer i national politik, ved vi alle, for det fortæller massemedierne i regelen meget gerne om – hvilket er lige så vigtigt. I kapitlet her skal nævnes et historisk eksempel, hvad EF/EU angår, da det dels berører det føderale direkte, dels har virkningstråde helt op til vores aktuelle situation. **Man må tilgive mig de mange bogtitler – de er til særligt interesserede læsere. Vægten vil ligge på EU's transatlantiske historik og retning for at belyse et eksempel på kapitlets tema.** Kapitlet slutter med nylige udtalelser fra EU-politikere om et *Europas Forenede Stater*.

Kapitel 7.1: EU'S TRANSATLANTISKE TRÅDE SOM EKSEMPEL

Den amerikanske efterretningstjeneste CIA opererede siden senest 1949 for et "forenet Europa" og gjorde i vidt omfang dette i skjul gennem American Committee on United Europe (ACUE) og en stribe organisationer, der opererede mere eller mindre i det åbne. Jeg anbefaler i den sammenhæng min kronik 'EU-eliten: CIA's skødehund siden 1949'; <http://www.arbejderen.dk/artikel/2006-02-02/eu-eliten-cias-sk-dehund-siden-1949> (linksene i kronikken er nu forældede) og dagbladet Informations artikel 'CIA- penge til den europæiske sag' fra 22. september 2000: <http://www.information.dk/45243>

Nogle af de aktuelle politikerpsykologiske eftervirkninger fra CIA's virksomhed dengang belyser jeg i mit skrift '»EUSA« – genrejsningen af Romerriget?' i to dele:

Del 1: <http://publikationer.folkebevaegelsen.dk/EUSA1af2.pdf>

Del 2: <http://publikationer.folkebevaegelsen.dk/EUSA2af2.pdf>

samt i denne kronik, 'EU-eliten vil ikke undersøge CIA-fængsler' fra 2005, der omhandler EU's manglende vilje til at undersøge CIA's torturfængsler i Europa, deriblandt EU-landet Polen: <http://arbejderen.dk/artikel/2005-11-26/eu-eliten-vil-ikke-unders-ge-cia-f-ngsler> (jeg var dengang medlem af Enhedslisten. Det er jeg ikke længere). Også EU-landet Litauen og det senere EU-land Rumænien skal have huset CIA-fængsler; <http://www.information.dk/telegram/200981>

Den transatlantiske *insider* Andrea Bosco er en mand, der virkelig kender til udviklingen af ikke blot EU, men hele det angloamerikanske imperialismeprojekt lige siden Lord Salisburys og Lord Alfred Milners dage fra sidst i 1800-tallet. Bosco støtter varmt denne imperialisme, og sammen med hans viden på området gør dette hans bøger særligt interessante. De forbigås behændigt af de "etablerede medier"! Der er tale om disse to:

June 1940, Great Britain and the First Attempt to Build a European Union. Cambridge Scholars Publishing, 1. udgave, 2016.

The Round Table Movement and the Fall of the 'Second' British Empire (1909-1919).
Cambridge Scholars Publishing, 1. udgave, 2017.

Denne video med Bosco kan anbefales: <https://www.youtube.com/watch?v=6U-BOPN7FRI> – Bemærk blandt andet hans oplysninger om EF-medfaderen Jean Monnet og hans støtte til et føderaliseret Europa.

Historikeren Richard J. Aldrich oplyser i sin bog 'The Hidden Hand' (Overlook Books, 2003), at ACUE i 1952 igangsatte forskning i spørgsmål omkring føderalisme. Projektet blev ledet af propagandaeksperten Carl Friedrich, som Aldrich oplyser "*selv var dybt engageret i føderalistsagen. For Friedrich var europæisk enhed en trædesten til verdensføderalisme.*" Friedrich var ikke den eneste med CIA-forbindelser, der gik ind for såvel "europæisk enhed" som verdensføderalisme. Dette gjaldt også for CIA-manden Cord Meyer, en gammel Yale-elev, og højst sandsynligt flere med dem.

At Meyer var en ledende talsmand for verdensføderalisme ("world federalism"), nævnes på side 227 i kapitlet 'The ACUE and the European Movement' i historikeren Hugh Wilfords bog 'The CIA, the British Left and the Cold War: calling the tune?', Frank Cass Publishers, 2003. Meyers centrale placering i organisationen United World Federalists omtales på side 78-79 af historiker Giles Scott-Smith i dennes bog 'The Politics of Apolitical Culture – The Congress for Cultural Freedom, the CIA and post-war American Hegemony', Routledge, 2002 – og på side 210-211 i historiker Frances Stonor Saunders' bog: 'Who Paid the Piper? – The CIA and the Cultural Cold War', Granta Books, 1999.

Saunders oplyser på side 210, at Meyer blev rekrutteret til CIA af Allen Dulles i 1951. I kapitlet 'The Consortium' skriver Saunders, at "Bona fide"-fonde "*såsom Ford, Rockefeller og Carnegie blev betragtet som "den bedste og mest plausible slags finansieringsskjul [funding cover]"*."

Historiker Thomas W. Gijswijt nævner Friedrich i sit tidligere www-offentliggjorte udkast til afhandling, 'The Bilderberg Group and the Rome Treaties: Transnational Elites and the Debate on European Unity in the 1950-s'. På side 3 citeres Friedrich (her oversat af mig fra engelsk): "*Indflydelse virker ofte mest effektivt ved at skabe en bestemt atmosfære for beslutninger gennem dennes virkning på holdninger, overbevisninger og værdier, der er uden forbindelse til de aktuelle beslutninger.*" Man kunne også kalde teknikken for 'adamsæblet og el-pæren'; man sidestiller de to ved at fokusere folks bevidsthed på frugtdelen. Inden for retorikken kaldes det for en "bevidsthedsagent" at benytte noget andet som trojansk hest (agent) for det, der reelt er motivet og målet.

Fortielser af de reelle hensigter, løgne og "salami-taktik" (at bortskære, hvad man finder forældet, langsomt bid for bid over årtier, så der ikke opstår folkeoprør) er decideret ukristeligt. I foredragsrækken 'Bidrag til forståelse af Golgata-mysteriet' (GA 175) 24. april 1917 fortalte Rudolf Steiner om de ødelæggelser, man fra Roms side udøvede mod de hedenske templer og gudebilleder efter de første århundreder efter Kristus Jesus' korsfæstelse på Golgata. Situationen fra de år anser jeg udgør et glimrende sindbillede på unionsprocessen af i dag, dels på grund af procesmetoden, dels fordi noget forældet i begge tilfælde blot byttes ud med en anden form for ulykke:

"(...) til ind i kejser Justinians tid hørte det til de vigtigste opgaver for det romerske kejserdømme, som siden Konstantin særligt havde tilegnet sig kristendommen, at ødelægge det, som var blevet tilbage fra gammel tid. Der findes også edikter, som tilsyneladende skal stoppe ødelæggelsesarbejdet. Men når man læser dem, så får man et mærkeligt indtryk. Der findes for eksempel et edikt fra en sådan kejser, der går ud på, at man ikke skal ødelægge alle hedenske templer på en gang, for det ville gøre befolkningen oprørske; man skulle gøre det ganske langsomt, for så ville befolkningen ikke blive oprørske, og den ville finde sig i det, hvis man gjorde det lidt efter lidt. Alle disse forfærdelige forholdsregler, som var forbundet med dette ødelæggelsesværk, bliver som så meget andet ofte forskønnet. Det burde ikke finde sted, for der, hvor sandheden på en eller anden måde bliver tilsløret, der er adgangen til Kristus også helt tilsløret, der kan man ikke finde ham."

Kapitel 7.1: DER ER TRODS ALT NOGLE, DER VOVER AT SIGE DET HØJT

Her er nogle eksempler – ud af mig bekendt ikke særlig mange – på nuværende EU-politikere, der har været utilslørede og udtalt sig i favør for et decideret føderalt EU (et mål, der selvfølgelig ikke deles af samtlige EU-tilhængere, da de er lige så forskellige som dem, der vil noget andet end EU):

José Barroso, EU-Kommissionens daværende formand/præsident:

<http://www.information.dk/310832>

og <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/eu/10041817/Federal-Europe-will-be-a-reality-in-a-few-years-says-Jose-Manuel-Barroso.html>

Viviane Reding, EU-Kommissionens næstformand/vicepræsident, om eurozonen som et kommende Europas Forenede Stater: *"We need a true political union. To me this means that we need to build a United States of Europe with the Commission as government and two chambers – the European Parliament and a "Senate" of Member States. But there are of course other opinions out there for the future of Europe. You might have other ideas as well. And that is how it should be. We need to have a broad debate before we start to make the big changes required."* – Hele Redings tale har tidligere været på denne EU-internetside:

http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-14-1_en.htm – men er af for mig ukendte grunde fjernet i omkring september-oktober 2014. Politiken (politiken.dk 14. februar 2014) har dog også citeret Reding i samme kontekst: <http://pol.dk/2211867>

Matteo Renzi, premierminister, Italien, som i sommeren 2014 fik det sidste halvårs EU-formandskab: *"For my children's future I dream, think and work for the United States of Europe."* (citeret i Daily Telegraph 22. juni 2014).

– <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/eu/10918134/Italy-to-push-for-United-States-of-Europe-when-it-holds-the-EU-presidency.html>

– Flere eksempler: https://en.wikipedia.org/wiki/United_States_of_Europe#Politicians og især

https://de.wikipedia.org/wiki/Vereinigte_Staaten_von_Europa#Einzelnachweise

– Ikke bare nogle få såsom de ovenstående, men alle politikere og andre med føderalistiske tanker burde træde åbenhjertigt frem med dem, så de kan debatteres frit og på lige debatvilkår. Mener man selv, at ens synspunkter er sunde, eller de sundest mulige, må man med glæde kunne stå frem, særligt i en verdensdel, hvor det er en sjældenhed at blive likvideret for at ytre sine synspunkter. Lurepasser man, da skyldes det helt sikkert en bevidst eller ubevidst trang til at *forvalte* sine medmennesker, og så er kimen til ulykke allerede lagt. Til debatten hører også, at vi sætter os ud over følgende, som Oskar Borgman Hansen skrev i sin artikel 'Efter d. 28. november':

"Debatterne om EUproblematikken er blevet vanskelig fordi standpunkterne så ofte er fastlåste på forhånd. Argumenterne skal cementere de forud fastslåede opfattelser, medens disse burde omsmeltes, rettes ind efter argumenternes gyldighed."

Lad os hjælpe os selv og hinanden med det sidstnævnte.

#